

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 6089/2021
03.11.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Гордане Комненић, Бранка Станића и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Бојан Стојановић, адвокат из ..., против тужене „UniCredit Bank Srbija“ АД Београд, коју заступа пуномоћник Тамара Симић Пајовић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости уговорне обавезе и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Јагодини Гж 1616/21 од 22.07.2021. године, у седници одржаној 03.11.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Јагодини Гж 1616/21 од 22.07.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Јагодини Гж 1616/21 од 22.07.2021. године и пресуда Основног суда у Јагодини П 739/21 од 20.05.2021. године, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев којим је тужилац тражио да се утврди да је ништава и да не производи правно дејство одредба члана 9. став 1. Уговора о готовинском кредиту број ... од 22.04.2016. године, који је закључен између тужиоца као корисника кредита и тужене као даваоца кредита и којом је тужилац обавезан да туженој плати накнаду на име трошкова обраде кредитног захтева 2,00% од износа одобреног кредита, да се тужена обавезе да на име стицања без основа плати тужиоцу износ од 28.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 23.04.2016. године до исплате, као и захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 51.060,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Јагодини П 739/21 од 20.05.2021. године, ставом првим изреке, утврђено је да је ништава и да не производи правно дејство одредба члана 9. став 1. Уговора о готовинском кредиту број ... од 22.04.2016. године, који је

закључен између тужиоца и тужене, којом је тужилац обавезан да туженој као даваоцу кредита плати накнаду на име трошкова обраде кредитног захтева 2,00% од износа одобреног кредита и тужена је обавезана да на име стицања без основа тужиоцу плати износ од 28.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 23.04.2016. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је приговор месне ненадлежности Основног суда у Јагодини. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 25.540,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Вишег суда у Јагодини Гж 1616/21 од 22.07.2021. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучено као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је као корисник кредита са туженом као даваоцем кредита закључио Уговор о готовинском кредиту бр. ... од 22.04.2016. године, којим је тужиоцу одобрен кредит (у износу од 1.400.000,00 динара са периодом враћања од 84 месеца). Одредбом члана 9. став 1. тачка 1. наведеног уговора тужилац се обавезао да плати фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 2,00% од износа одобреног кредита, односно износ од 28.000,00 динара по основу трошкова обраде кредитног захтева. У тачки 2.2 Понуде за закључење уговора је предвиђен износ кредита од 1.400.000,00 динара. Понудом за закључење тог уговора предвиђено је у тачки 3.3 да је једнократна накнада за обраду кредитног захтева фиксна: 2,00% од износа одобреног кредита, односно 28.000,00 динара и да пада на терет корисника кредита. Утврђено је да је дана 22.04.2016. године тужена наплатила од тужиоца износ од 28.000,00 динара на име накнаде за обраду кредитног захтева.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, налазећи да је предметна одредба уговора о кредиту ништава јер тужиоцу није јасно предочена структура трошкова, у чему се састоје и колико износе, као и због чега се везују за одређени проценат од одобреног кредита, па је као таква неодређена и противна начелу савесности и поштења, уз додатну аргументацију

другостепеног суда да је непознат механизам којим се добија висина ових трошкова и да се ради о трошковима који могу бити наплаћени кроз обрачун ефективне каматне стопе. Зато тужилац има право на враћање наплаћеног по ништавој одредби на основу чланова 210. и 214. ЗОО са законском затезном каматом од дана стицања с обзиром да је банка несавестан стицалац.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго и на ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности.

Према одредби члана 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је прописана могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима – Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“, број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“, број 36/11 и 139/14), који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 22.04.2016. године.

Сходно томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је понуда банке садржала врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене, што је прописано у одредби члана 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Наведено обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који

корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“ број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању у понуди поводом закључења предметног уговора о кредиту, у члану 3.3 утврђена је врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита. Поред осталог, јасно је приказана једнократна накнада Банке – фиксна у износу од 28.000,00 динара, што представља 2,00% од одобреног кредита. Обавеза исказивања укупних трошкова кредита кроз ефективну каматну стопу (члан 2. став 1. тачка 21. Закона о заштити корисника финансијских услуга) која омогућава кориснику да упореди понуде различитих давалаца истих услуга, такође је приказана у понуди (тачка 3.2). Како је тужилац, садржином наведене понуде у предуговорној фази обавештен о врсти и висини трошкова који падају на његов терет, то банка није била у обавези да доказује структуру нити стварне трошкове ове накнаде, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. наведеног закона. Наиме, исказивање ове накнаде за банкарску услугу (обрада кредитног захтева) задовољава услов одређености уговорне обавезе (врста и висина/фиксна или променљива) и у смислу члана 50. ЗОО. Следом наведеног, у конкретном случају уговорна одредба којом се корисник кредита обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева плати банци једнократну накнаду у висини од 2,00% од износа кредита, односно 28.000,00 динара, није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. Како предметна уговорна одредба није ништава, тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. став 1. и 214. ЗОО.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој на основу чланова 153. став 1, 154, 163. став 2. ЗПП припадају потребни трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина је одмерена на име тражених трошкова и то: за састав једног образложеног поднеска (одговор на тужбу) од стране адвоката у износу од 6.000,00 динара, за састав жалбе и ревизије у износу од по 18.000,00 динара (36.000,00 динара), све према важећој Адвокатској тарифи („Службени гласник“ 37/2021 од 14.04.2021. године), таксе на жалбу у износу 3.020,00 динара и таксе на ревизију у износу од 6.040,00 динара, према Тарифном броју 1. Таксене тарифе Закона о судским таксама („Службени гласник РС“, бр. 28/94 ... 95/18) што све укупно чини износ од 51.060,00 динара. Како обрачун о награди и накнади трошкова адвоката за састав поднеска, жалбе и ревизије не садржи елементе рачуна прописане одредбом чл. 42. Закона о

порезу на додату вредност законом, то се трошкови на име ПДВ, за пружену адвокатску услугу, не могу признати као стварни трошак странке у смислу одредаба чл. 153. и 154. ЗПП.

Из наведених разлога, а на основу одредбе члана 165. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић